

1. Koju vrstu sudske zaštite mogu dobiti u vašoj zemlji kao žrtva povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Uključuje li ta zaštita naknadu?

Prema članku 1. stavku 1. Zakona o parničnom postupku, svaka fizička osoba i pravni subjekt ima pravo na sudsku obranu svojih povrijeđenih ili osporenih građanskih prava ili zakonskih interesa. Ako pojedinac smatra da je postao žrtva povrede ljudskih prava koju su počinila poduzeća i kojom se krše njegova građanska prava, može podnijeti građansku tužbu sudu opće nadležnosti.

Sukladno članku 1635. Građanskog zakona, svaka povreda prava, svaka protupravna radnja sama po sebi, koja rezultira štetom (i neimovinskom štetom), daje žrtvi pravo da zatraži pravni lijek za djela počinitelja u mjeri u kojoj ga se može okriviti za ta djela. Neimovinska šteta označava fizičku ili psihičku patnju prouzročenu povredom nematerijalnih prava ili nematerijalnih koristi žrtve koja proizlazi iz protupravnih radnji. Opseg pravnog lijeka za neimovinsku štetu utvrđuje sud prema vlastitom nahođenju, uzimajući u obzir težinu i posljedice neimovinske štete. Ako se protupravna radnja očituje kao kazneno djelo protiv života, zdravlja, čudoređa, slobode, spolne slobode, časti ili ugleda pojedinca, ili protiv obitelji ili maloljetne osobe, smatra se da je žrtva pretrpjela neimovinsku štetu kao rezultat takve radnje. U ostalim slučajevima žrtva mora dokazati neimovinsku štetu. Radnju ovdje treba shvatiti u širem smislu koji uključuje ne samo radnju, već i izostanak djelovanja, odnosno propust.

2. Postoje li posebna pravila za teške povrede ljudskih prava? Primjenjuju li se ta pravila na kaznena djela protiv okoliša ili ozbiljno izrabljivanje radne snage?

Odgovornost za protupravne radnje sadržane u Građanskom zakonu pokriva svako kršenje prava i kazneno djelo, uključujući i teško kršenje ljudskih prava.

3. Žrtva sam povrede ljudskih prava zbog aktivnosti europske transnacionalne korporacije koja je počinjena izvan Europske unije. Imam li pristup sudovima u vašoj zemlji ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Koji su uvjeti za podnošenje zahtjeva zbog povrede mojih prava? Gdje mogu pronaći više informacija?

Ako ni tuženik ni tužitelj nemaju prebivalište ili adresu sjedišta u Latviji i ako se povreda nije dogodila u Latviji, latvijski sudovi vjerojatno neće biti nadležni za građansku tužbu.

4. Mogu li pučki pravobranitelji, tijela za ravnopravnost ili nacionalne institucije za ljudska prava pružiti potporu žrtvama povreda ljudskih prava koje su počinile europske transnacionalne korporacije izvan Europske unije? Mogu li ta tijela istražiti moj predmet ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Postoje li u vašoj zemlji druge javne službe (poput inspektorata rada ili inspektorata za zaštitu okoliša) koje mogu istražiti moj predmet? Gdje mogu pronaći informacije o svojim pravima?

Naziv za pučkog pravobranitelja u Latviji je „tiesībsargs”. Pučki pravobranitelj djeluje u skladu s ciljem utvrđenim Zakonom o pučkom pravobranitelju, odnosno promiče zaštitu ljudskih prava i osigurava da se državna vlast izvršava na zakonit i primjeren način te u skladu s načelom dobrog upravljanja. Pučki pravobranitelj može biti uključen samo u rješavanje sporova u kojima državna upravna tijela krše ljudska prava pojedinca utvrđena u Ustavu Republike Latvije (*Satversme*) i međunarodnim dokumentima u području ljudskih prava prilikom donošenja odluke ili, u slučaju zakonodavnog tijela, prilikom donošenja zakonodavnog akta. Tijelo nadležno za provedbu ovlasti pučkog pravobranitelja jest državna uprava ili lokalno upravno tijelo, odnosno njihovi službenici, kao i osobe koje obavljaju poslove koje delegira državna uprava.

U slučajevima kada je pojedinac žrtva povrede načela nediskriminacije, pučki pravobranitelj može dati svoju ocjenu i preporuke i fizičkim osobama i pravnim subjektima čiji su odnosi regulirani privatnim pravom.

Međutim, ovlasti pučkog pravobranitelja ne obuhvaćaju ocjenjivanje postupaka europskih transnacionalnih korporacija izvan EU-a.

Kontrola i praćenje postupanja poduzeća u pogledu radnih odnosa u nadležnosti je [Državne inspekcije rada](#).

Postupanje poduzeća u području zaštite okoliša kontrolira [Državna služba za zaštitu okoliša](#), koja je nadležna za nadzor usklađenosti sa zakonom u području zaštite okoliša, sigurnosti zračenja i nuklearne sigurnosti te upotrebe prirodnih resursa.

Ako pojedinac greškom podnese tužbu tijelu zbog protupravne radnje, odnosno ako nije svjestan da nije u nadležnosti predmetnog tijela odgovoriti u vezi s predmetom na koji se odnosi tužba pojedinca, u skladu s odredbama Zakona o podnescima, tijelo mora obavijestiti pojedinca o tome koje je tijelo nadležno za predmet, ili, prema potrebi, proslijediti tužbu tijelu nadležnom za ispitivanje tužbe.

Stoga treba napomenuti da je institucija pučkog pravobranitelja alternativni mehanizam za rješavanje sporova za zaštitu povrijeđenih ljudskih prava koji se temelji na osobnim ovlastima pučkog pravobranitelja, jer preporuke pučkog pravobranitelja nisu pravno obvezujuće. Žalba pučkom pravobranitelju ne smatra se pokretanjem žalbenog postupka, a stranka u postupku treba uzeti u obzir da takva žalba ne poništava ni valjanost upravnog propisa ni rok za podnošenje žalbe. No, zadaća pučkog pravobranitelja jest informiranje javnosti o ljudskim pravima, mehanizmima njihove zaštite i djelovanju pučkog pravobranitelja.

Stoga pučki pravobranitelj može savjetovati pojedinca o mehanizmima zaštite povrijeđenih prava u svakom pojedinom slučaju.

Svaki pojedinac koji smatra da su mu povrijeđena ljudska prava, bez obzira na nacionalnost, može se obratiti pučkom pravobranitelju.

5. Određuje li vaša zemlja europskim transnacionalnim korporacijama obvezu uvođenja mehanizama za podnošenje pritužbi ili usluga mirenja za povrede koje su posljedica njihovih poslovnih aktivnosti? Primjenjuju li se te obveze i na povrede koje su nastupile izvan Europske unije? Tko je nadležan za praćenje tih aktivnosti u vašoj zemlji? Postoje li javna izvješća s informacijama o funkcioniranju sustava?

Nisu poznati zakonodavni akti kojima se europskim transnacionalnim korporacijama nameće obveza uvođenja mehanizama za podnošenje pritužbi ili usluga mirenja za povrede koje su posljedica njihovih poslovnih aktivnosti.

6. Imam li posebna prava ako sam ranjiva žrtva koja traži zaštitu zbog povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Imam li pristup pravnoj pomoći i pod kojim uvjetima? Koje će troškove pravna pomoć pokriti? Imam li pristup pravnoj pomoći pod istim uvjetima ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u?

Uvjeti za pristup pravnoj pomoći koju financira država ovise o kategoriji slučaja i statusu pojedinca. Pravna pomoć uključuje pravno savjetovanje, sastavljanje sudske dokumentacije i pravnu pomoć na sudskoj raspravi. Pojedinac koji je stranka u građanskom predmetu oslobođen je plaćanja sudskih troškova koji se uplaćuju u državni proračun, a sud mora pružiti usluge prevođenja koje financira država ako pojedinac ne govori jezik na kojem se vodi postupak.

U građanskim predmetima (uz iznimke utvrđene zakonom) i u upravnim predmetima u kojima se osporava odluka obiteljskog suda u pogledu zaštite prava i pravnih interesa djeteta, pojedinac koji zakonito boravi u Latviji ima pravo na pravnu pomoć ako ima status osobe slabijeg imovinskog stanja ili osobe kojoj je potrebna pomoć socijalne službe lokalne uprave ili ako se nalazi u posebnoj situaciji, odnosno neočekivano i iz razloga na koje ne može utjecati nađe se u okolnostima i financijskom stanju koji mu onemogućuju da osigura zaštitu svojih prava, ili je u potpunosti ovisan o državi ili lokalnoj upravi.

Pojedinac s prebivalištem u državi članici EU-a ima pravo na pravnu pomoć u prekograničnim sporovima u građanskim predmetima ako ga posebne okolnosti i visina prihoda sprečavaju u zaštiti njegovih prava.

Ostali pojedinci (uključujući pojedince s prebivalištem izvan EU-a) imaju pravo na pravnu pomoć u skladu s međunarodnim obvezama Latvije ako ih posebne okolnosti i visina prihoda sprečavaju u zaštiti njihovih prava.

U građanskim predmetima koje pojedinci pokreću sami ili uz pomoć odvjetnika (odnosno u građanskim predmetima koji su u nadležnosti Suda za gospodarska pitanja na temelju ugovornog prava, ako iznos tužbe prelazi 150 000 EUR, te predmetima koji se odnose na zaštitu poslovnih tajni od nezakonitog pribavljanja, upotrebe i otkrivanja), pojedinac ima pravo na pravnu pomoć ako njegov prihod ne premašuje minimalnu mjesečnu plaću u Latviji, njegovo financijsko stanje čini ga podobnim za primanje pravne pomoći i ako je platio naknadu za pružanje pravne pomoći.

Pravnu pomoć u **upravnim predmetima** odobrava sud (sudac) na zahtjev pojedinca, uzimajući u obzir složenost predmeta i financijsko stanje pojedinca.

Pravnu pomoć u **kaznenim postupcima** odobrava stranka koja pokreće postupak (istražitelj, tužitelj ili sudac). Pravna pomoć pruža se na zahtjev pojedincima koji ispunjavaju uvjete za obranu i žrtvama kad je to propisano zakonom.

Dodatne informacije dostupne su na web stranici Pravosudne uprave:

[Infografika – Pravna pomoć koju pruža država za različite kategorije slučajeva \(LV\)](#)

[Informacije – Pravna pomoć koju osigurava država \(EN\)](#)

[Pregled – Pravna pomoć koju pruža država \(EN\)](#)

[Pravna pomoć u prekograničnim sporovima \(EN\)](#)

Posljednji put ažurirano: 12/02/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.